

Psykisk ohälsa vanligt bland gravida kvinnor

Svensk frontlinjeforskning

■ Depression och ångest är vanligt hos kvinnor, särskilt under de fertila åren. Få studier är populationsbaserade och baserade på DSM-IV-kriterier för depressions- och ångesttillstånd. Denna studie syftade till att undersöka punktprevalensen av psykisk ohälsa i ett populationsbaserat material bestående av gravida kvinnor.

Samtliga gravida kvinnor som kom för ultraljudsscreening vid specialistmödravårds-mottagningarna på Sunderby sjukhus och Norrlands Universitets-sjukhus under perioden första januari 2000 till 30 september 2001 inkluderades. För diagnostik användes PRIME-MD, ett instrument som består av ett frågeformulär för patienten och en utvärderingsguide för bedömaren. De gravida kvinnorna fyllde i formuläret i samband med ultraljudsundersökningen, och de screeningpositiva telefonintervjuades inom två veckor, då en datoriserad version av utvärderingsguiden användes. Sammanlagt 1 734 (96,6 procent) gravi-

FOTO: MARTIN RIEDZ/SCIENCE PHOTO LIBRARY/IBL BILDBYrå

Depressions- och ångestsjukdomar är vanliga hos gravida kvinnor och ofta både odagnostiserade och obehandlade.

da kvinnor fyllde i frågeformuläret. Efter exklusion på grund av missbildningar, uteblivet missfall eller på grund av att kvinnan inte medgett skriftligt samtycke till att bli kontaktad, kvarstod 1 605 kvinnor.

Psykisk ohälsa förekom hos 220 kvinnor (14,1 procent). Depressions-

sjukdomar var vanligast; egentlig depression förekom hos 3,3 procent och lätt depression hos 6,9 procent. Ångestsjukdomar var också vanliga, med en prevalens på 6,6 procent.

Uttalad rädsla för den förestående förlossningen angavs signifikant oftare i gruppen med PRIME-MD-diagnos. De kvinnor som fick en diagnos uppvisade också signifikant fler somatiska symptom, med undantag av foglossning och samlagssmärta. Endast 5,5 procent av kvinnorna med diagnos hade någon form av behandling.

Depressions- och ångestsjukdomar är vanliga hos gravida kvinnor, de åtföljs ofta av somatiska symptom och förlossningsrädsla och är ofta odagnostiserade och obehandlade.

Liselott Andersson
lise-lott@bredband.net

Andersson L, Sundström-Poromaa I, Bixo M, Wulff M, Bondestam K, Åström M. Point prevalence of psychiatric disorders during the second trimester of pregnancy: a population-based study. Am J Obstet Gynecol 2003;189:148-54.

Övervikt och östrogen riskfaktorer för gastroesofageal reflux

Svensk frontlinjeforskning

■ I västvärlden har 15–20 procent av befolkningen symptom av gastroesofageal reflux minst en gång i veckan. Etiologin är väsentligen okänd. Det har föreslagits, men inte säkert kunnat visas, att övervikt och kvinnliga könshormoner är etiologiska faktorer för refluxsjukdom.

En fall-kontrollstudie gjordes inom ramen för de två konsekutiva norska folkhälsoundersökningarna Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag 1 och 2. Bland 65 363 deltagare i den andra datainsamlingen (HUNT 2, 1995–1997) valdes de 3 113 personer som hade svåra och återkommande besvär av halsbränna och sura uppstötningar till fall, medan de 39 872 som var helt besvärsfria valdes till kontrollpersoner.

Resultatet visar att det finns ett dosberoende samband mellan övervikt och risk för refluxsymtom hos båda könen, men sambandet är avsevärt starkare

bland kvinnor. Risken för reflux är cirka sex gånger större hos en kvinna med kroppsmasseindex, BMI, >35 kg/m² än hos en normalviktig (BMI <25 kg/m²), medan motsvarande risk bland män är ökad cirka tre gånger. Övervikt ökar risken för refluxsymtom signifikant mer bland premenopausala kvinnor än bland postmenopausala kvinnor. Postmenopausal hormonbehandling, särskilt behandling med enbart östrogen, ökar risken för reflux mycket påtagligt bland överviktiga (cirka 33 gångers riskökning bland kvinnor med ren östrogenbehandling och BMI >35 kg/m² jämfört med obehandlade, normalviktiga kvinnor), medan behandlingen har svag effekt på normalviktiga kvinnor. Viktnedgång mellan datainsamlingarna minskade signifikant risken för reflux.

Kommentar. Fyndet att postmenopausal hormonbehandling, framför allt ren östrogenbehandling, mycket kraftigt förstärker sambandet mellan övervikt och reflux kan sannolikt förklaras av att överviktiga kvinnor har en mycket hög-

re halt fritt, obundet östrogen och ökad syntes av östron i fettväv jämfört med normalviktiga. Östrogen binder till receptorer i glattmuskulaturen i esofagus, som relaxeras via kväveoxidfrisättning, vilket leder till lägre tonus och sannolikt också förlängda relaxationsperioder i nedre esofagusfinktern. Detta skulle kunna bidra till uppkomsten av refluxepisoder.

Vidare ger studien stöd för ifrågasättande av östrogenbruk bland överviktiga med refluxbesvär och gott stöd för att rekommendera vikttnedgång till överviktiga personer med reflux.

Magnus Nilsson
magnus.nilsson@ks.se

Nilsson M, Johnsen R, Ye W, Hveem K, Lagergren J. Obesity and estrogen as risk factors for gastroesophageal reflux symptoms. JAMA 2003;290:66-72.